

Paulina Grabowiec
Szkoła Podstawowa nr 46
w Szczecinie

ZNACZENIE INTELIGENCJI EMOCJONALNEJ W PRACY NAUCZYCIELA

Wstęp

Przez kilkadziesiąt lat pojęcie inteligencji emocjonalnej nie pojawiało się w literaturze. Niewiele osób zajmowało się nią, aż do momentu, kiedy ukazała się książka Daniela Golemana. Autor opisywał w niej cechę, dzięki której wielu ludzi odnosi sukcesy życiowe: są poszukiwanymi pracownikami, kompetentnymi szefami, osobami lubianymi, radzącymi sobie ze stresem oraz rozumiejącymi potrzeby własne i innych. Tą cechą była niewątpliwie inteligencja emocjonalna. Koncepcję inteligencji emocjonalnej można rozumieć wieloaspektowo. Dwa najpopularniejsze sposoby jej ujmowania przedstawiają się następująco: pierwszy model autorstwa J. Mayera, P. Saloveya i D. Caruso to model zdolnościowy, traktujący inteligencję emocjonalną jako zdolność lub jako zespół zdolności, drugi opisany przez D. Golemana i R. Bar-Ona to model mieszany, który oprócz zdolności do inteligencji emocjonalnej łączy takie dyspozycje osobowościowe jak np. optymizm, dobrostan czy odporność na stres. J. Mayer i P. Salovey wraz ze współpracownikami jako pierwsi na początku lat 90. XX wieku podali definicję tego pojęcia.

Definiowanie inteligencji emocjonalnej w literaturze

Pierwsza definicja inteligencji emocjonalnej skupia się wokół zdolności rozumienia własnych i cudzych emocji, jak również wykorzystywania emocji w myśleniu i działaniu. P. Salovey i D.J. Sluyter¹ ograniczyli zakres zdolności wchodzących w skład inteligencji emocjonalnej do „umiejętności właściwej percepcji, oceny i wyrażania emocji, umiejętności dostępu do uczuć, zdolności ich generowania w momentach, gdy mogą wspomóc myślenie, umiejętności rozumienia emocji i zrozumienia wiedzy emocjonalnej oraz umiejętności regulowania emocjami tak, by wspomagać rozwój emocjonalny i intelektualny”. Ich model opisuje cztery podstawowe wymiary składające się na globalny poziom inteligencji emocjonalnej: percepcję i wyrażanie emocji, asymilację emocji, rozumienie i zarządzanie emocjami.

Drugi model inteligencji emocjonalnej został stworzony przez D. Golemana. Pisze on, że inteligencja emocjonalna zawiera w sobie: „takie talenty jak zdolność motywacji

¹ P. Salovey, D.J. Sluyter, *Rozwój emocjonalny a inteligencja emocjonalna*, przekł. M. Karpiński, Dom Wydawniczy Rebis, Poznań 1999, s. 34.

i wytrwałość w dążeniu do celu mimo niepowodzeń, umiejętność panowania nad popędami i odłożenia na później ich zaspokojenia, regulowania nastroju i niepoddawania się zmartwieniom upośledzającym zdolność myślenia, wczuwania się w nastroje innych osób i optymistycznego patrzenia w przyszłość². Koncepcja Golemana łączy w sobie różne aspekty poznania, motywacji, osobowości, emocji i inteligencji, dlatego też została nazwana modelem mieszanym.

Inteligencja emocjonalna, empatia oraz asertywność są pojęciami, które w ostatnim czasie stały się bardziej aktualne naukowo. Współczesna edukacja wymaga odpowiedniego przygotowania od nauczyciela, nie tylko w zakresie merytorycznym, ale również metodycznym. Z tego właśnie powodu od wychowawcy oczekuje się, że przy posiadaniu odpowiedniej wiedzy będzie cechował się także twórczością, emocjonalnością oraz asertywnością.

Każdy nauczyciel powinien być właściwie przygotowany do prowadzenia procesu edukacyjnego. Pożądana jest w tym zawodzie umiejętność porozumiewania się z uczniami w sposób werbalny i niewerbalny. Warto nauczyć się rozumieć nie tylko słowne wypowiedzi ucznia, ale także rozumieć jego gesty, mimikę i spojrzenia. Według J. Rembowskiego empatia i inteligencja emocjonalna są ważnymi cechami osobowości nauczyciela. „Nauczyciel taki umie dostrzegać, rozumieć i właściwie reagować na emocje innych. Stara się więc poznać, co czują, co myślą w różnych sytuacjach jego dzieci, i zrozumieć, dlaczego robią właśnie to, co robią”³. Wielu nauczycieli zastanawia się, jaką rolę odgrywa inteligencja emocjonalna we współczesnej edukacji. Na konferencjach, podczas szkoleń z zakresu emocji padają pytania: czy inteligencja emocjonalna pozwala odnosić sukcesy? Czy to właśnie dzięki niej osiągamy radość i entuzjazm w pracy zawodowej? Na to pytanie nie ma jednoznacznej odpowiedzi. Z pewnością „korzyści z posiadania” inteligencji emocjonalnej są duże, nie tylko dla nauczyciela, ale również dla innych jednostek społecznych.

Badania przeprowadzone w środowisku nauczycieli licealnych (2009–2010)⁴ pokazują, iż inteligencja emocjonalna generuje wiele korzyści w ich pracy dydaktyczno-wychowawczej. W badaniu wzięło udział 33 nauczycieli, w tym 5 mężczyzn i 28 kobiet. Najlicniejsza grupa wychowawców mieściła się w przedziale wiekowym 34–43. Mniej liczne grupy to 24–33 i powyżej 43 roku życia. Najwięcej respondentów osiąga wysoki i najwyższy próg stażu pracy – 14 osób mieści się w przedziale 16–25 lat stażu pracy, 11 osób 10–15 lat, natomiast pozostałych 8 osób poniżej 9 lat pracy. Ponad połowa nauczycieli uczy przedmiotów humanistycznych, pozostałe osoby ścisłych oraz innych, takich jak: religia, przysposobienie obronne, wychowanie fizyczne, kształcenie biblioteczne.

Inteligencja emocjonalna a relacja nauczyciel – uczeń

Badani respondenci uznali, że posiadanie inteligencji emocjonalnej przynosi wiele korzyści na płaszczyźnie nauczyciel – uczeń. Wymieniają oni:

- łatwiejszą pracę z uczniami na zajęciach i poza nimi,
- dobre relacje z wychowankami,
- sympatię w oczach uczniów,
- rozumienie emocji uczniów,
- umiejętność kierowania emocjami uczniów (zwłaszcza tymi negatywnymi),
- zdolność panowania nad uczuciami,

² D. Goleman, *Inteligencja emocjonalna*, Media Rodzina, Poznań 1997, s. 67.

³ J. Rembowski, *Empatia: Studium psychologiczne*, PWN, Warszawa 1989, s. 62.

⁴ Badania przeprowadzone w latach 2009–2010 pod kierunkiem prof. zw. dr hab. Marii Czerepaniak-Walczak.

- przewidywanie sytuacji wychowawczych,
- właściwą ocenę sytuacji problemowej wychowanka.

Nauczyciele są zdania, że wychowawca inteligentny emocjonalnie jest dla uczniów oparciem w różnych sytuacjach szkolnych. „Odpowiednio wysoki poziom rozwoju kompetencji emocjonalnych jednostki warunkuje nie tylko jej prawidłowe funkcjonowanie, ale również przekłada się na jakość relacji z otoczeniem”⁵. Inteligencja emocjonalna odgrywa ważną rolę w budowaniu prawidłowych, szczerych, opartych na zaufaniu relacji pomiędzy nauczycielem a uczniem.

Wychowawcy podkreślają, że dzięki inteligencji emocjonalnej w relacji nauczyciel-nauczyciel mogą:

- otwarcie mówić o swoich emocjach i uczuciach,
- zrozumieć potrzeby innych nauczycieli,
- budować koleżeńskie stosunki w pracy, oparte na wzajemnym zrozumieniu i akceptacji,
- udzielać rad koleżance/koledze z pracy,
- rozpoznać, jak może czuć się druga osoba.

Niski poziom kompetencji emocjonalnych może być przyczyną wielu negatywnych zjawisk występujących we współczesnej szkole. „Nieumiejętność radzenia sobie z własnymi emocjami, nieadekwatne reakcje lub ich sztywność, nerwowość, podejrzliwość, brak poszanowania indywidualności innych osób, pesymizm przejawiany przez nauczyciela bez wątpienia przekładają się na klimat w klasie, jakość relacji z wychowankami, a pośrednio również na pracę szkoły i osiągnięcia dydaktyczne”⁶. Osobie, która jest niedojrzała, labilna emocjonalnie, nie jest łatwo zapewnić wychowankom potrzebne wsparcie i wzbudzić zaufanie. Nauczyciel kompetentny emocjonalnie potrafi budować relacje oparte na szczerości i partnerstwie, zapewniając przy tym poczucie bezpieczeństwa. Tylko taki wychowawca może właściwie pokierować rozwojem uczniów – kształtować ich kompetencje emocjonalne.

Badania zajmujące się wartościowaniem inteligencji emocjonalnej pokazują, że nauczyciele przedmiotów humanistycznych potrafią wymieni więcej korzyści z posiadania inteligencji emocjonalnej. Ponadto nauczyciele, którzy mieszczą się w przedziale wiekowym 24–43, mają większą wiedzę na temat emocji niż nauczyciele pozostałych kategorii wiekowych (44–63 oraz powyżej 63 lat). Może to wynikać z tego, iż młodszy nauczyciele częściej się szkolą, uczestniczą w konferencjach i kursach, natomiast starsi opierają się na swojej wiedzy i nabytym przez lata doświadczeniu.

Emocje w zawodzie nauczyciela

O powodzeniu procesu kształcenia może decydować wiele różnych czynników. Większość z nich dotyczy osoby nauczyciela. Inteligencja emocjonalna oraz empatia pozwalają w edukacji na wprowadzenie takiego przebiegu zajęć, by uwzględniając treści programowe, zaznaczyć rolę uczuć, wartości oraz systemu komunikacji potrzeb. Za ich pomocą budowane są prawidłowe relacje między nauczycielem i wychowankiem, które umożliwiają wzajemne zrozumienie, akceptację oraz podtrzymywanie tych stosunków poza „murami szkolnymi”.

⁵ K. Stachyra, *Muzykoterapia i wizualizacja w przygotowaniu nauczyciela kompetentnego emocjonalnie*, [w]: *Nauczyciel kompetentny*, red. Z. Bartkowicz, M. Kowaluk, M. Samujło, Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, Lublin 2007, s. 152.

⁶ *Ibidem*, s. 153.

Obserwacja współczesnej rzeczywistości edukacyjnej pozwala stwierdzić, iż nauczycielowi stawia się obecnie coraz trudniejsze wymagania związane z jego zawodowym działaniem. Szkoła z instytucji kształcącej zmienia się dziś w główną instytucję wychowania. Wielu rodziców zrozumiało zbyt dosłownie tak sformułowane zadanie szkoły i cały obowiązek w dziedzinie wychowania zrzuca chętnie na barki szkoły i nauczyciela. Najczęściej obarcza ich jedyną odpowiedzialnością za niepowodzenia w zakresie edukacji i wychowania. Jednak mądry i kompetentny nauczyciel wie, jak rozgraniczyć pojęcia „uczyć” i „wychowywać”, zna swoją funkcję i jest świadomy tego, że nie tylko od niego zależy edukacja drugiego człowieka. Ważną rolę powinni pełnić również rodzice bądź opiekunowie, których zadaniem jest wspieranie ucznia i pomoc nauczycielowi w rozwijaniu zdolności wychowanka i przekazywaniu mu odpowiednich umiejętności oraz wiedzy. Kreatywny i inteligentny nauczyciel wie, jak należy „poprowadzić” proces kształcenia ucznia, by uwzględnić w nim jego rozwój, potrzeby oraz możliwości. Będąc przewodnikiem po świecie wiedzy, pragnie uczynić wychowanka jak najlepszym obywatelem, który posiada wartości moralne, jest inteligentny emocjonalnie i empatyczny.

Emocje w zawodzie nauczyciela są nieodłącznym elementem warsztatu jego pracy. Z jednej strony powodują, że jest on otwarty na potrzeby ucznia, z drugiej strony mogą przyczynić się do nadmiernego zaangażowania emocjonalnego, stresu oraz wypalenia zawodowego. Ich znaczenie i rola w procesie edukacyjnym jest wieloaspektowa.

W pracy zawodowej nauczyciela pojawia się szereg różnych, czasami występujących wobec siebie w opozycji uczuć. Pozytywne emocje przyczyniają się do większej satysfakcji i zadowolenia z pracy. Dzięki nim wychowawca jest w stanie pobudzić uczniów do aktywności twórczej, a zarazem wyzwolić w nich samych pozytywne uczucia. W przeprowadzonym badaniu respondenci zostali zapytani o to, jakie są najważniejsze emocje w zawodzie nauczyciela. Ich odpowiedzi skupiały się głównie wokół pozytywnych odczuć, takich jak: satysfakcja, radość i zadowolenie. Nieliczni wymienili negatywne emocje, które ich zdaniem występują w pracy wychowawcy, takie jak: rozczarowanie, oburzenie, gniew, uczucie napięcia i lęku. Został tu wymieniony cały wachlarz uczuć, poczynawszy od radości, euforii, szczęścia, do poczucia strachu, zdenerwowania, zaskoczenia i zdziwienia.

Kluczowe znaczenie dla procesu edukacji mają emocje pozytywne, dzięki którym nauczyciel może osiągnąć wyznaczone cele i zaangażować się w swoją pracę. Pozytywne emocje wywołują dobre nastawienie do danej sytuacji bądź osoby. Warunkują wyższą ocenę własnych możliwości, wspomagają w poszukiwaniu efektywnych i kreatywnych rozwiązań. W literaturze wymienia się cztery główne emocje, które decydują o naszym działaniu: radość, smutek, gniew i strach⁷. Poprzez te emocje nauczyciele wyrażają swoje nastawienie do danej sytuacji lub zaistniałego problemu, zaangażowanie, chęć współpracy oraz gotowość do realizacji powierzonych im zadań.

Jednak oprócz pozytywnych uczuć występujących w pracy nauczyciela pojawiają się także negatywne. Przygnębienie i smutek są emocjami związanymi z niemożnością realizacji celu, danej funkcji lub pozycji społecznej. Wywołuje to zniechęcenie i odstąpienie od działania. W procesie kształcenia wyżej wymienione uczucia mogą spowodować zmęczenie, zubożenie, wyczerpanie emocjonalne, niemożność sprostaną trudnościom merytorycznym. Niepokój i strach to emocje, które wynikają z przewidywania problemów. Źródłem takich emocji może być obawa przed niezrealizowaniem wyznaczonego materiału kształcenia, nadmiar materiału bądź brak współpracy i więzi między wychowawcą a uczniem.

⁷ G. Mietzel, *Psychologia kształcenia*, GWP, Gdańsk 2002, s. 97–98.

Znaczenie inteligencji emocjonalnej w pracy nauczyciela

Przygotowanie i umiejętności zawodowe nauczyciela mają duże znaczenie w procesie kształcenia ucznia. Należy jednak pamiętać, że nie tylko wiedza merytoryczna i doświadczenie mogą pomóc mu w pracy dydaktyczno-wychowawczej, istotne są również jego cechy osobowościowe. I. Przybylska⁸ jest zdania, że inteligencja emocjonalna może być odpowiedzią na ciągle zmieniające się oczekiwania społeczeństwa wobec nauczycieli. „Dostrzega się możliwości aplikacji koncepcji inteligencji emocjonalnej w pracy pedagogicznej, analizując obszary znaczące w stawaniu się pedagogiem”⁹. Wskazuje ona na wiele korzyści z posiadania inteligencji emocjonalnej:

- podnosi kompetencje nauczyciela w zawodzie,
- przyczynia się do wzrostu efektywności zawodowej i poczucia sukcesu zawodowego,
- wspomaga rozwój osobowy nauczyciela,
- ułatwia procesy współpracy i komunikowania się,
- stymuluje inteligencję emocjonalną u uczniów,
- przyczynia się do pogłębienia wiedzy na temat emocji,
- stymuluje działania kreatywne,
- pozwala podejmować lepsze decyzje w życiu prywatnym i zawodowym,
- zwiększa odporność na stres,
- zmniejsza ryzyko wypalenia zawodowego.

Znaczenie inteligencji emocjonalnej wynika z ogromnej roli, jaką emocje pełnią w naszym życiu. Dzięki niej wzmacniane są kompetencje komunikacyjne i interpersonalne. Motywuje nas ona do podejmowania mądrych i społecznie wartościowych decyzji. Złożoność potrzeb edukacyjnych wskazuje na współdziałanie, empatię, komunikację i kreatywność jako podstawowe cechy profesjonalizmu nauczycielskiego.

Pierwszą osobą w życiu dziecka (oprócz rodziców), która kształtuje umiejętności społeczne oraz emocjonalne wychowanka, jest nauczyciel. Odgrywa on kluczową rolę w rozwijaniu inteligencji emocjonalnej już od najmłodszych lat dziecka. Szczególna funkcja przypada nauczycielowi przedszkola, ze względu na różnorodność sytuacji edukacyjnych mających miejsce podczas codziennego pobytu wychowanka w placówce. Praca nad kształtowaniem „mądrości emocjonalnej” wymaga od pedagoga spostrzegawczości, cierpliwości oraz posiadania wiedzy o emocjach. By wychować dzieci inteligentne emocjonalnie, trzeba nauczyć się nowych sposobów porozumiewania się z dzieckiem, nowych zasad budowania wzajemnych relacji. Poprawna komunikacja nauczyciel – dziecko opiera się na zasadzie wzajemnego zrozumienia, otwartości na potrzeby drugiej osoby, dyskrecji, wycucia i zaangażowania.

Zawód nauczyciela wymaga nie tylko posiadania wiedzy merytorycznej, ale również umiejętności zdrowego i skutecznego funkcjonowania w relacjach z samym sobą i innymi ludźmi. Ze względu na stały kontakt z uczniami, ich rodzicami, jak również ze współpracownikami warto, aby nauczyciele dążyli do doskonalenia cech, które sprawiają, że mogą czuć się dobrze w swoim środowisku pracy. „Potrzeba nam koncepcji edukacji, która obejmuje tak fundamentalne i niezbędne umiejętności, jak umiejętność panowania nad emocjami, rozwiązywania konfliktów i zrywania z uprzedzeniami (...) edukacja każdego dziecka w zakresie kompetencji społecznej i emocjonalnej powinna zostać włączona do programów

⁸ I. Przybylska, *Inteligencja emocjonalna jako kluczowa kompetencja współczesnego nauczyciela*, Chowania, Katowice 2006, s. 88.

⁹ Ibidem.

nauczania¹⁰. Pedagog wspierający wychowanka i dbający o jego rozwój emocjonalny chętnie podpisałby się pod myślą zaproponowaną przez L. Lantieri.

Badania nad problematyką inteligencji emocjonalnej pokazują, że nauczyciele mają świadomość tego, iż inteligencja emocjonalna przyczynia się do wzrostu efektywności zawodowej i poczucia sukcesu zawodowego. Są oni zdania, że zwiększa ona „odporność” na stres i wypalenie zawodowe. Inteligencja emocjonalna jest według nich związana z empatią, z rozumieniem emocji własnych i innych. W opinii nauczycieli jest ona postrzegana również jako gwarancja udanych relacji nauczyciel – uczeń. Uważają oni, że ludzie posiadający wysoki iloraz inteligencji emocjonalnej lepiej radzą sobie w różnych sytuacjach życia codziennego.

Opinie nauczycieli skłaniają do wielu refleksji: inteligencja emocjonalna znacznie ułatwia porozumienie między nauczycielem a uczniem. Umożliwia ona indywidualizowanie procesu dydaktyczno-wychowawczego, biorąc pod uwagę stan emocjonalny, potrzeby i możliwości ucznia. Nauczyciel, który inteligentnie zarządza swoimi emocjami, może tę sztukę wzmacniać w uczniach. Spośród zdolności tworzących inteligencję emocjonalną najważniejszy wydaje się sposób, w jaki nauczyciel radzi sobie z emocjami, zwłaszcza tymi negatywnymi. „Mądrość emocjonalna” czyni z nauczyciela przywódcę. Zdaniem D. Golemana to właśnie „wspaniała praca zaczyna się od wspaniałych i silnych uczuć”.

Przeprowadzone badania pokazują, że respondenci dostrzegają zależność między inteligencją emocjonalną a relacjami interpersonalnymi. Uważają oni, iż od inteligencji emocjonalnej zależą kontakty międzyludzkie. Są również zdania, że dzięki niej można poprawić relacje nie tylko partnerskie, ale również zawodowe. Kompetencje emocjonalne pozwalają „rozumieć i doceniać zarówno tych będących naszym przeciwieństwem jak i tych, którzy są do nas w pewnym stopniu podobni”. Zdaniem nauczycieli inteligencja emocjonalna jest „wartością elastyczną”. Pewne jej cechy przybierają na sile w zależności od występujących okoliczności i potrzeb. „Ukształtowana w młodości inteligencja emocjonalna zostaje do końca życia, ale można cały czas pracować nad wzmocnieniem jej słabych stron” – tak wypowiada się jedna z nauczycielek liceum. Nauczyciele wymieniają również wiele korzyści płynących z posiadania takich cech jak asertywność, inteligencja emocjonalna, kreatywność i empatia. Są zdania, że to właśnie na te cechy powinien być kładziony nacisk w kształceniu. Respondenci potrafią jasno i precyzyjnie określić to, co może decydować o sukcesie zawodowym oraz wymienić najważniejsze emocje w zawodzie nauczyciela. Inteligencja emocjonalna rozumiana jest przez nich jako umiejętność panowania nad emocjami, jak również jako kompetencja, dzięki której czujemy się pewni siebie. W ich opinii wiąże się ona z empatią, z rozumieniem poziomu uczuć oraz stanów emocjonalnych. Jest ona łączona także ze stabilnością psychiczną. Dzięki inteligencji emocjonalnej nauczyciele „znają reguły rządzące emocjami” oraz potrafią je zrozumieć. Ich zdaniem „mądrość emocjonalna” to zapał i wytrwałość w dążeniu do celu, to swego rodzaju umiejętność społeczna, a także pewien system zachowań ludzkich. Za jej pomocą można łatwiej nawiązywać kontakty ludzkie oraz „lepiej się prezentować w oczach innych”. Kompetencje emocjonalne zostały uznane przez nauczycieli jako ważne w ich życiu i pomocne w rozwiązywaniu problemów bądź konfliktów. Uważają oni, że inteligencja emocjonalna nie jest determinantem sukcesu życiowego człowieka, może jedynie wspomóc jego odniesienie. Zdaniem respondentów najważniejsza jest jednak wiedza i doświadczenie, które są warunkami powodzenia zawodowego.

Mając do czynienia z osobami inteligentnymi emocjonalnie, jak również empatycznymi, sami uczymy się wyrażać nasze emocje, kontrolować je i w taki sposób je wyrażać, by przekazać innym nasze najbardziej szczerze i istotne odczucia. Jesteśmy w stanie komunikować swoje potrzeby, myśli, wyrażać bez obaw własne zdanie. Będąc w otoczeniu takich osób – sami zaczynamy dbać o to, by stać się lepszymi, niż jesteśmy.

¹⁰L. Lantieri, *Rozwój inteligencji emocjonalnej Twojego dziecka*, Wyd. Sensus, Warszawa 2009, s. 163.

Paulina Grabowiec

Znaczenie inteligencji emocjonalnej w pracy nauczyciela

Badania nad inteligencją emocjonalną pokazują, że ludzie, którzy rozumieją swoje emocje oraz emocje innych osób, mają wysokie kompetencje społeczne, dzięki którym zyskują nie tylko na płaszczyźnie zawodowej, ale także prywatnej. Koncepcja ta wydaje się mieć silne podstawy i ogromne pole zastosowań. Z biegiem czasu zyskała na znaczeniu, dziś mówi się o swoistym „przełomie emocjonalnym”, który stał się częścią naszego życia. To właśnie o niej piszą badacze, napawając nas nutą nadziei na lepszą rzeczywistość edukacyjną. Choć nie jest ona głównym determinantem powodzenia w pracy, koreluje z innymi kompetencjami nauczyciela.

Słowa kluczowe: inteligencja emocjonalna, emocje, zawód nauczyciela

The importance of emotional intelligence in teacher's work

Research on emotional intelligence shows that people who understand their emotions and others have high social skills, so that will not only gain at the professional level, but also the private sector. This concept seems to have a strong base and a vast field of applications. With the passage of time has gained importance today talking about a kind of “emotional turn”, which became a part of our lives. This is what the researchers write about it, delighting us a hint of hope for a better educational reality. Although it is not a major determinant of success at work, correlated with other skills teacher.

Keywords: emotional intelligence, emotions, teaching profession

Translated by Dorota Ciechanowska